

Handläggare
Christina Grönberg
Telefon: 08-508 25 904

Till
Socialnämnden
2017-01-31

Översyn av Stockholms stads tillsynsarbete för tobak och folköl

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förslagen i tjänsteutlåtandet.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen för kännedom.
3. Ärendet överlämnas till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Veronica Wolgast Karlberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Översynen av tillsynsarbetet för folköl och tobak beskriver förutsättningarna för tillsynsarbetet, fördokumentation och resultat från enkät- och workshop. Rapporten innehåller också en analys och förslag. Översynen kan konstatera att tillsynsarbetet inte är helt likställt i staden. Det gäller dokumentation, rutiner och arbetssätt. Cheferna i workshopen efterlyste mer struktur och tydligare rutiner.

Tillgänglighetsbegränsning är en viktig del i det alkohol- och tobakspreventiva arbetet. Det finns därmed en logik att för närvarande organisera tillsynsarbetet på samma sätt som det övriga förebyggande ANDT- (alkohol, narkotika, dopning, tobak) arbetet, med central samordning och lokalt utförande. Bättre samordning, planering, och uppbyggnad av kompetens behövs genom förstärkt samverkan och utvecklat stöd. Några konkreta förslag som förvaltningen presenterar är att genomföra en kick-off för chefer under våren 2017, den centrala samordnaren stödjer ett utökad teamarbete emellan stadsdelsförvaltningar, framtaget stödmaterial förankras bättre, FoT- (folköl och tobak) möten fyra gånger per år fortsätter och praktiska arbetsinriktade möten (utifrån stadsdelsförvaltningarnas behov) inrättas.

Bakgrund

I budget år 2016 fick socialnämnden i uppdrag av Kommunfullmäktige att genomföra en översyn av tillsynsarbetet i staden. Uppdraget var formulerat enligt följande:

Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna se över rutiner och arbetssätt för alkohol- och tobakstillsyn. Socialnämnden ska återkomma med förslag på åtgärder för hur arbetet kan utvecklas för att nå upp till en effektiv, likställig och rättssäker myndighetsutövning i hela staden.

I arbetet med översynen tillsattes en referensgrupp med representation från Bromma, Hägersten-Liljeholmen, Södermalm och Östermalm stadsdelsförvaltningar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 25 januari 2017. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 26 januari 2017.

Ärendet

Översynen är indelad i tre huvuddelar. Den första handlar om förutsättningarna för tillsynsarbetet och belyser delar som riktlinjer, ansvarsfördelning med mera. Det andra avsnittet är rapportens utredande del som består av dokumentationsgenomgång, enkät- och workshopresultat samt omvärldsbevakning. Rapporten avslutas med en analys och diskussion kring eventuella åtgärder framöver.

En grundförutsättning för tillsynsarbetet i staden är rådande riktlinjer som antogs år 2013, men som ska revideras år 2017. Nuvarande ansvarsfördelning innebär att socialförvaltningen ansvarar för övergripande samordning, information, utbildning, konsultativt stöd samt myndighetssamverkan. Stadsdelsförvaltningarna utför tillsynen.

Resultat från översynen

Utifrån de olika delarna i översynen kan konstateras att tillsynsarbetet inte är helt likställt i staden

Några resultat i korthet från rapportens olika delar:

- Tolv av stadens fjorton stadsdelsförvaltningar har använt sig av den preventiva metoden kontrollköp år 2016.

- Få stadsdelsförvaltningar dokumenterar enligt gällande krav i myndighetsutövningen.
- Enkätresultatet indikerar att samordnarna vill ha mer stöd från chefer, skulle önska en regionalisering för mer teamarbete eller centralisering av tillsynsarbetet
- Work shopen med cheferna ger en bild av att vissa stadsdelsförvaltningar har hittat en fungerande modell för tillsynsarbetet medan andra vill se en ökad professionalisering via en mer samordnad funktion.

Brist i likställighet innebär även att tillsynen behöver bli mer rättsäker. Cheferna som deltog i work shopen efterlyste mer struktur och tydligare rutiner. Idag får inte alla försäljningsställen besök en gång per år, vilket är krav i riktlinjerna och en förutsättning för god kvalitet i myndighetsutövningen. Kopplingen mellan tillsyn och övrigt förebyggande arbete är av stor vikt, inte minst på området tillgänglighetsbegränsning. Därför är tillsynen en viktig del i det alkohol- och tobakspreventiva arbetet. Det finns därmed en logik att för närvarande organisera tillsynsarbetet på samma sätt som det övriga förebyggande ANDT-arbetet, med central samordning och lokalt utförande. Regeringen har föreslagit att det borde krävas tillstånd för att sälja folköl och tobak. Vid eventuell tillståndsprövning skulle ett annat arbetssätt och organisering krävas.

Förslag i översynen

Eftersom det behövs bättre samordning, planering och uppbyggnad av kompetens föreslår förvaltningen följande aktiviteter

- Kick-off för chefer under våren 2017. Socialförvaltningen informerar om förutsättningarna i tillsynsarbetet. Möjligheter till diskussioner utifrån denna översyn ges. Många chefer är nya och ett önskemål bland tillsynssamordnarna har varit bättre stöd från ledningen.
- Central samordnare stödjer ett utökat teamarbete emellan stadsdelsförvaltningar, i syfte att stärka effektiv planering och kompetensutveckling.
- Stödmaterial i det praktiska tillsynsarbetet som tagits fram förankras bättre.
- Nuvarande Fot- (folköl och tobak) möten fyra gånger per år fortsätter
- Utökade arbetsinriktade lokala möten två gånger per år. Socialförvaltningens samordnare ansvarar för mötet som syftar till en mer rättsäker och likställd tillsyn i staden.

Dessa möten ska vara praktiska och framförallt behandla dokumentation i OL2, samt ärendegenomgång.

- Socialförvaltningen utformar förslag på hur tillsynsarbetet kan följas upp i stockholmsenkäten. Variabeln kan utgöra en ILS- indikator. Tillgänglighetsbegränsningen är en del i det preventiva arbetet som har goda förutsättningar att följas upp.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att den viktiga lokala samverkan i det preventiva tobaksförebyggande arbetet fortsatt bör vara utgångspunkten. Det behövs dock bättre samordning, planering och uppbyggnad av kompetens. Förvaltningen föreslår att förslagen på aktiviteter i tjänsteutlåtandet godkänns.

Bilaga:

- Rapporten: Översyn av Stockholms stads tillsynsarbete för folköl och tobak